

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Anketa o kreditiranju banaka na Kosovu

Broj 23

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Anketa o bankarskom kreditiranju na Kosovu

(K1 2025 i očekivanja za K2 2025)

Broj 23

IZDAVAČ

© Centralna banka Republike Kosovo

Odeljenje za ekonomske analize i finansijsku stabilnost

33 Garibaldi, Priština 10000

Tel: +383 38 222 055

Fax: +383 38 243 763

Veb stranicawww.bqk-kos.org**E-mail**economic.analysis@bqk-kos.org

Sadržaj

Skraćenice-----	4
Anketa o bankarskom kreditiranju na Kosovu (ABKK) -----	5
Uvod -----	5
Rezime -----	6
1.0 Kreditiranje preduzeća -----	7
1.1 Kreditni standardi -----	7
1.2 Odredbe i uslovi-----	7
1.3 Potražnja za kreditom -----	8
1.4 Kvalitet kredita-----	9
2.0 Kreditiranje domaćinstava-----	9
2.1 Kreditno standardi -----	9
2.2 Uslovi i odredbe-----	10
2.3 Potražnja za kreditom -----	11
2.4 Kvalitet kredita-----	12
3.0 Finansiranje -----	12
3.1 Rezime fokusiranih pitanja. -----	13
4.0 Pregled rezultata inflacijskih očekivanja -----	13
Uokvireni deo teksta 1. Metodologija -----	15
Inflacijska očekivanja -----	16

Skraćenice

ABKK – Anketa o bankarskom kreditiranju na Kosovu

KKGF– Kosovski kreditni garantni fond

MSP – Mala i srednja preduzeća

Anketa o bankarskom kreditiranju na Kosovu (ABKK)

Uvod¹

Kako bi se povećale analitičke mogućnosti za bolju procenu dinamike kreditiranja na Kosovu i očekivanja u pogledu kretanja cena, Centralna banka Republike Kosovo (CBK) osmislila je i sprovela anketu sa komercijalnim bankama koje posluju na bankarskom tržištu na Kosovu. Izveštaj koji će analizirati rezultate ove ankete biće objavljivan kvartalno na veb stranici CBK-a, kako bi se pružio širi pregled percepcije rizika banaka i spremnosti za kreditiranje, kao i ponašanja domaćinstava i preduzeća prema dinamici kreditiranja, kao rezultat toga. Ovaj izveštaj ističe ponašanje banaka u pogledu kreditiranja za prvi kvartal 2025. godine i očekivanja banaka u pogledu dinamike kreditiranja za drugi kvartal 2025. godine.

Pored standardnih pitanja, ova anketa je dopunjena s dva dodatna pitanja u pokušaju da se identifikuju istaknuti rizici u bankarskom sektoru, kao i analiza ponude i potražnje kredita za preduzeća po ekonomskim sektorima.

¹ Za detaljnije informacije o svrsi i istoriji ankete CBK o bankarskim kreditima, pogledajte publikaciju „Anketa o bankarskim kreditima i očekivanja inflacije“ br. 1.

Rezime

Dinamiku kreditiranja tokom prvog kvartala pokretala je i ponuda i potražnja za kreditima. Ponuda kredita je donekle smanjena za mala i srednja preduzeća i domaćinstva uopšteno, dok je za velika preduzeća ostala uglavnom nepromenjena. S druge strane, postojala je velika potražnja za kreditima iz oba segmenta, a posebno iz domaćinstava. U narednom kvartalu očekuje se da će se ponuda kredita donekle smanjiti za mala i srednja preduzeća unutar preduzeća, kao i za domaćinstva uopšteno. U međuvremenu, očekuje se da će se potražnja za kreditima značajno povećati za oba segmenta.

Na osnovu rezultata ankete, **kreditni standardi** za preduzeća ostali su uglavnom nepromenjeni, ali uz neznatno olakšanje samo za mala i srednja preduzeća. Ponudeni uslovi su donekle olakšani uglavnom za mala i srednja preduzeća, posebno u pogledu zahteva za kolateralom i prosečne veličine kredita (Tabela 1). Važna komponenta dinamike kreditiranja tokom ovog perioda bio je porast nivoa bankarskih odobrenja za obe kategorije preduzeća, a posebno za mala i srednja preduzeća. **Potražnja za kreditima ostala je visoka**, uglavnom zbog potrebe za finansiranjem obrtnog kapitala i fiksnih investicija. **Kvalitet kredita** se neznatno poboljšao, a nivo nenaplativih kredita je opao. *U drugom kvartalu 2025. godine banke očekuju veći porast potražnje za kreditima, uz neznatno ublažavanje kreditnih standarda za mala i srednja preduzeća.*

Za domaćinstva su **kreditni standardi** uglavnom ublaženi, kako za kredite za kupovinu stanova, tako i za potrošačke kredite. U okviru ponuđenih uslova, došlo je do većeg ublažavanja rokova otplate kredita i potražnje za kolateralom za kupovinu stanova, kao i do povećanja prosečne veličine kredita za potrošačke kredite. Takođe je došlo do povećanja nivoa odobrenja banaka za obe vrste kredita, posebno za potrošačke kredite. **Potražnja za kreditima ostala je visoka**, posebno za kupovinu stanova i one sa dugim rokovima dospeća. Procenjuje se da je na povećanje potražnje za kreditima pozitivno uticao izgled tržišta nekretnina, povećanje potrošnje i povećanje poverenja potrošača. **Kvalitet kredita** se poboljšao, uz blagi pad nenaplativih kredita. *U drugom kvartalu 2025. godine očekuje se dalji porast potražnje za kreditima, a očekuje se i marginalno ublažavanje kreditnih standarda za domaćinstva uopšteno (Tabela 1).*

Pristup finansiranju zabeležio je porast u prvom kvartalu 2025. godine, ali je generalno bio na nižem nivou nego u prethodnom kvartalu. Finansiranje iz depozita domaćinstava i dalje je visoko, dok su depoziti nefinansijskih korporacija porasli, ali na nižem nivou nego u prethodnom kvartalu. *U narednom kvartalu očekuje se ubrzani porast pristupa finansiranju.*

Inflacijska očekivanja banaka sastoje se od blagog porasta u drugom kvartalu 2025. godine, dok očekuju da će ukupna stopa inflacije u 2025. godini biti znatno viša u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 1. Procena banaka o promenama u ponudi i potražnji kredita.

	Ponuda (Standardet kreditore)		Potražnja	
	TM1 2025	TM2 2025 (očekivanja)	TM1 2025	TM2 2025 (očekivanja)
Preduzeća	→	→	↑	↑
MSP	↗	↗	↗	↑
Velika preduzeća	→	→	↗	↑
Domaćinstva	↑	↗	↑	↑
Kreditni za kupovinu kuća	↗	→	↑	↑
Potrošački krediti	↗	↗	↑	↑
	<ul style="list-style-type: none"> ↑ Ublažavanje kreditnih standarda/Povećanje potražnje za kreditima (pozitivan indeks iznad 0,20) ↗ Ublažavanje kreditnih standarda/Povećanje potražnje za kreditima (pozitivan indeks ispod 0,20) → Uglavnom nepromenjeno (pozitivan/negativan indeks do 0,05) ↘ Pooštavanje kreditnih standarda/Pad potražnje za kreditima (negativni indeks ispod 0,20) ↓ Pooštavanje kreditnih standarda/Pad potražnje za kreditima (negativan indeks iznad 0,20) 			

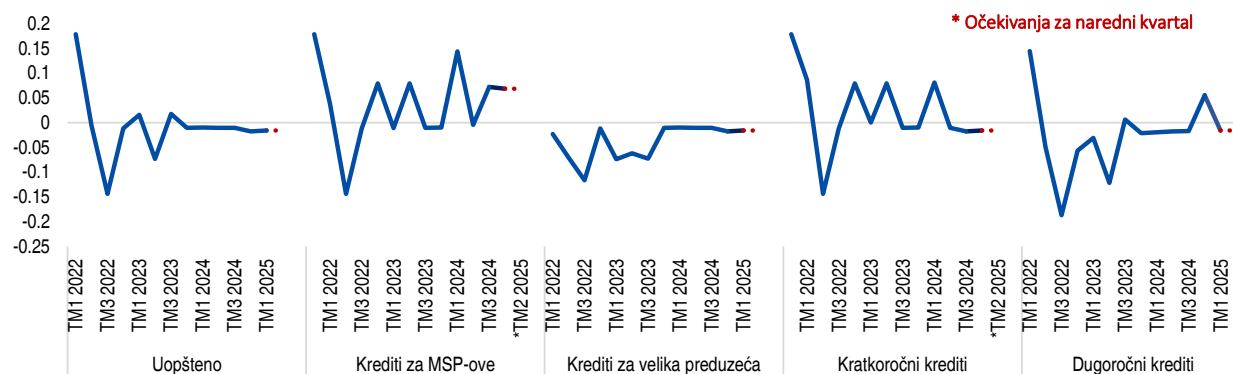
Izvor: CBK.

1.0 Kreditiranje preduzeća

1.1 Kreditni standardi

Na osnovu rezultata ankete za prvi kvartal 2025. godine, kreditni standardi koji se primenjuju na preduzeća ostali su uglavnom nepromenjeni (Grafikon 1). Za mala i srednja preduzeća, jedna sistemski važna banka prijavila je ublažavanje kreditnih standarda kako bi diverzifikovala svoj kreditni portfolio, dok su druge banke prijavile uglavnom nepromenjene standarde, kako za mala i srednja preduzeća, tako i za velika preduzeća.

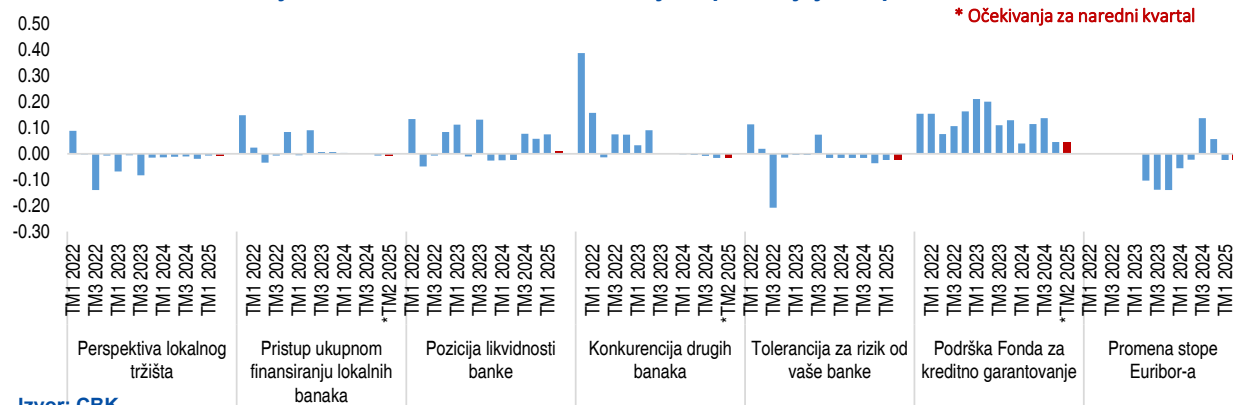
Grafikon 1. Kreditni standardi koji se primenjuju na preduzeća

Izvor: CBK.

Glavni faktori koji su pozitivno uticali na kreditne standarde tokom prvog kvartala godine bili su dobra pozicija likvidnosti i podrška FGKK-a (Grafikon 2).

Grafikon 2. Faktori koji utiču na kreditne standarde koji se primenjuju na preduzeća

Izvor: CBK.

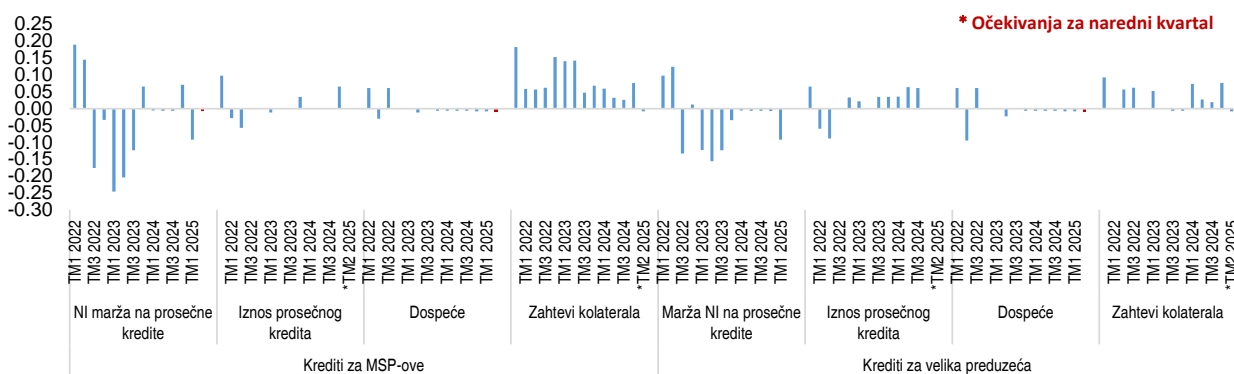
Za drugi kvartal 2025. godine, očekuje se da će kreditni standardi uglavnom ostati nepromenjeni. Prema saopštenju jedne sistemski važne banke, očekuje se da će se kreditni standardi za mala i srednja preduzeća dodatno ublažiti u narednom kvartalu. U međuvremenu, druge banke su izjavile da će nastaviti primenjivati uglavnom nepromenjene standarde. Ne očekuje se da će se odrednice kreditnih standarda značajno promeniti u odnosu na prethodni kvartal.

1.2 Odredbe i uslovi

U prvom kvartalu 2025. godine, uslovi koji se primenjuju na preduzeća neznatno su se promenili u oba smera, uglavnom neutralizujući učinak ovih faktora na agregatnom nivou (Grafikon 3). Konkretno, za mala i srednja preduzeća došlo je do ublažavanja prosečne veličine kredita i zahteva za kolateralom, o čemu su izvestile dve sistemski važne banke, dok je došlo do pooštavanja kamatne stope o čemu su izvestile jedna sistemski važna banka i jedna nesistemski važna banka. Kod velikih

preduzeća, jedna sistemski važna banka izvestila je o ublažavanju zahteva za kolateralom, dok su dve banke, od kojih je jedna sistemski važna, najavile pooštavanje kamatne stope.

Grafikon 3. Uslovi i pravila koja se primenjuju na kreditne standarde za preduzeća

Izvor: CBK.

Na uslove kreditiranja pozitivno je uticala podrška KCGF-a, dobra likvidnost i međubankarska konkurencija. S druge strane, pristup ukupnom finansiranju domaćih banaka uticao je na pooštavanje uslova kreditiranja, prema izveštaju sistemski važne banke.

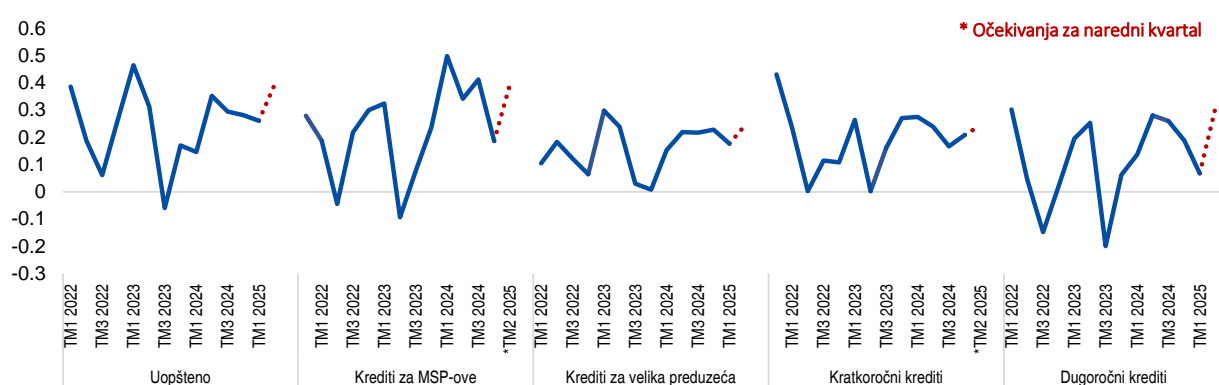
Očekuje se da će uslovi koje primenjuju banke u narednom kvartalu ostati uglavnom nepromenjeni. Samo dve nesistemske banke su izjavile da očekuju blago pooštavanje zahteva za kolateralom, ročnosti i kamatnih stopa. Generalno, ne očekuju se značajne promene u faktorima koji određuju uslove koji se primenjuju na preduzeća.

U prvom kvartalu 2025. godine, **nivo odobrenih kredita** za preduzeća zabeležio je značajan porast. Krediti malim i srednjim preduzećima i dugoročni krediti karakterizovani su relativno višim nivoom odobrenja u poređenju sa kreditima velikim preduzećima i kratkoročnim kreditima.

1.3 Potražnja za kreditom

Prema rezultatima ankete za prvi kvartal 2025. godine, potražnja za kreditima od strane preduzeća ostala je visoka, ali na nižem nivou u poređenju sa prethodnim kvartalom. Potražnja za kreditima bila je veća od strane malih i srednjih preduzeća u poređenju sa potražnjom za kreditima od strane velikih preduzeća (Grafikon 4).

Grafikon 4. Zahtev za kredit od preduzeća

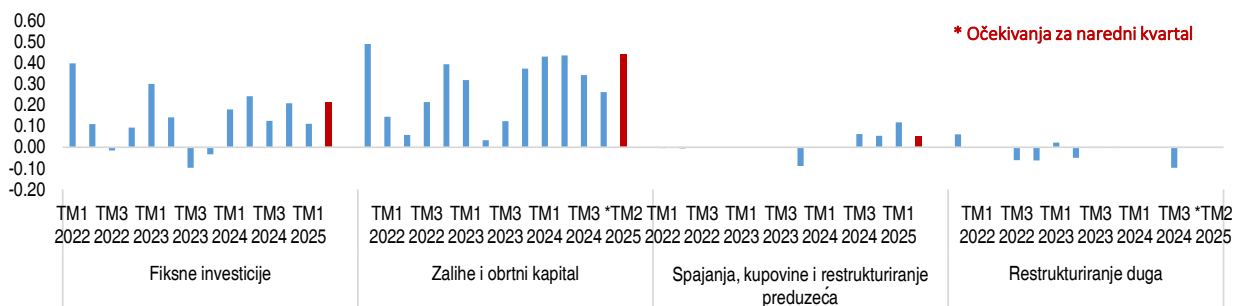

Izvor: CBK.

Glavni faktori koji su generalno uticali na potražnju preduzeća za kreditima bili su potreba za finansiranjem zaliha i obrtnog kapitala, kao i fiksnih investicija, dok je jedna sistemski važna banka navela i potrebu za finansiranjem spajanja, akvizicija i restrukturiranja preduzeća kao faktore..

Kao i u prethodnom kvartalu, banke su prijavile nepromenjen kvalitet primljenih zahteva, a očekuje se da će ta dinamika ostati nepromenjena i u drugom kvartalu 2025. (Grafikon 5).

Grafikon 5. Faktori koji su uticali na potražnju za kreditima od strane preduzeća

Izvor: CBK.

U drugom kvartalu 2025. godine očekuje se još veća potražnja za kreditima, pri čemu je osam banaka uključenih u anketu prijavilo porast. Očekuje se snažniji porast za mala i srednja preduzeća i dugoročne kredite nego za velika preduzeća i kratkoročne. Očekuje se da će na potražnju za kreditima od strane preduzeća uveliko uticati potreba za finansiranjem obrtnog kapitala, dok se očekuje da će potražnja za fiksnim investicijama porasti, ali sa manjim uticajem..

1.4 Kvalitet kredita

Banke su generalno prijavile smanjenje nivoa nenaplativih kredita (NPL). Na ovo smanjenje su uticali rezultati tri banke, od kojih su dve sistemski važne. Jedna nesistemska banka prijavila je povećanje nivoa NPL-ova, dok su ostale banke prijavile stabilnost ovog pokazatelja.

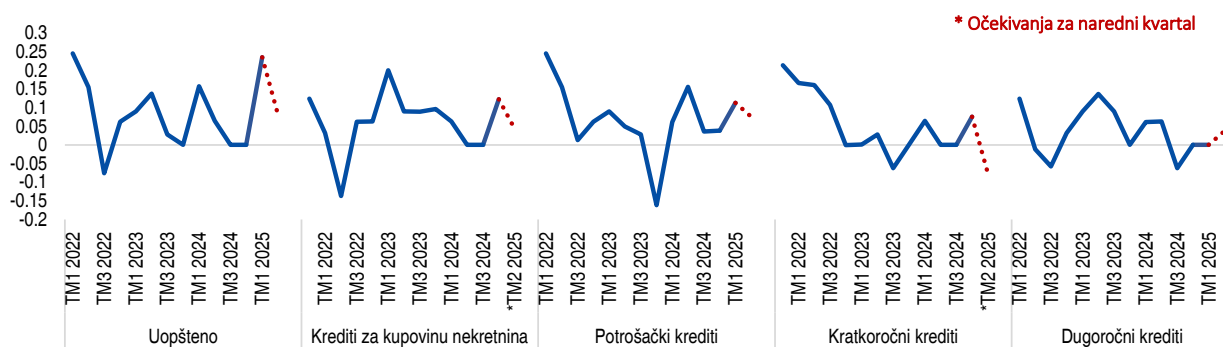
Za drugi kvartal 2025. godine očekuje se mali porast problematičnih kredita, pod uticajem izveštaja jedne sistemski važne banke i jedne nesistemske banke.

2.0 Kreditiranje domaćinstava

2.1 Kreditno standardi

Prema rezultatima ankete za prvi kvartal 2025. godine, kreditni standardi koji se primenjuju na domaćinstva su donekle ublaženi, kako za stambene kredite, tako i za potrošačke kredite (Grafikon 6). Jedna sistemski važna banka izvestila je o određenom ublažavanju kreditnih standarda za stambene kredite. Pored toga, dve banke, od kojih je jedna sistemski važna, najavile su ublažavanje kreditnih standarda koji se primenjuju na potrošačke kredite.

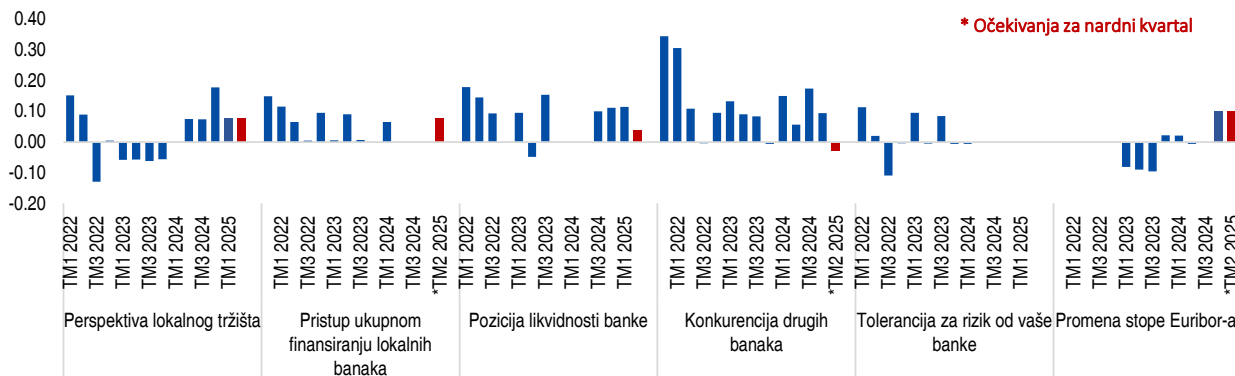
Grafikon 6. Kreditni standardi koji se primenjuju na domaćinstva

Izvor: CBK.

Faktori koji su pozitivno uticali na kreditne standarde uključivali su likvidnost banaka, povećanu međubankarsku konkurenciju, povećanu kreditnu sposobnost prema zajmoprimcima i smanjenje Euribor stope. Međutim, ovi pozitivni efekti su donekle neutralizovani zabrinutošću u vezi sa kvalitetom kreditnog portfolija (Grafikon 7).

Grafikon 7. Faktori koji utiču na kreditne standarde koji se primenjuju na domaćinstva

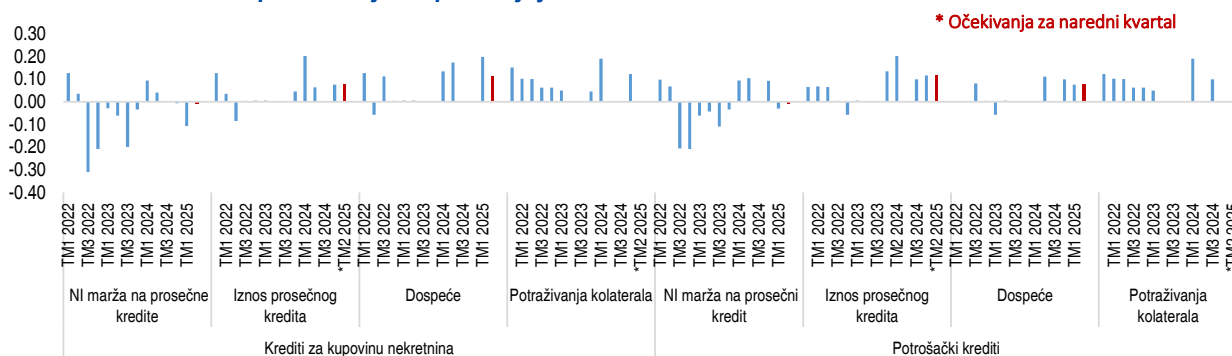
Izvori: CBK.

Tokom drugog kvartala 2025. godine očekuje se određeno ublažavanje kreditnih standarda za domaćinstva. Prema rezultatima ankete, jedna sistemski važna banka očekuje ublažavanje standarda za potrošačke kredite, dok dve nesistemski važne banke očekuju ublažavanje standarda za kredite za kupovinu nekretnina.

2.2 Uslovi i odredbe

U prvom kvartalu 2025. godine, uslovi koji su se primenjivali na nove kredite domaćinstvima kretali su se u oba smera, s dominantnim efektom u pozitivnom smeru (Grafikon 8). Dve sistemski važne banke izvestile su o određenom ublažavanju prosečne veličine kredita, dospeća i zahteva za kolateralom. S druge strane, kamatne stope su se donekle pooštrile, posebno za kredite za kupovinu stanova. Faktori koji su uticali na ublažavanje primenjenih uslova bili su konkurencija drugih bankarskih institucija, dobra likvidnosna pozicija i izgledi tržišta nekretnina.

Grafikon 8. Uslovi i pravila koja se primenjuju na kreditne standarde za domaćinstva

Izvor: CBK.

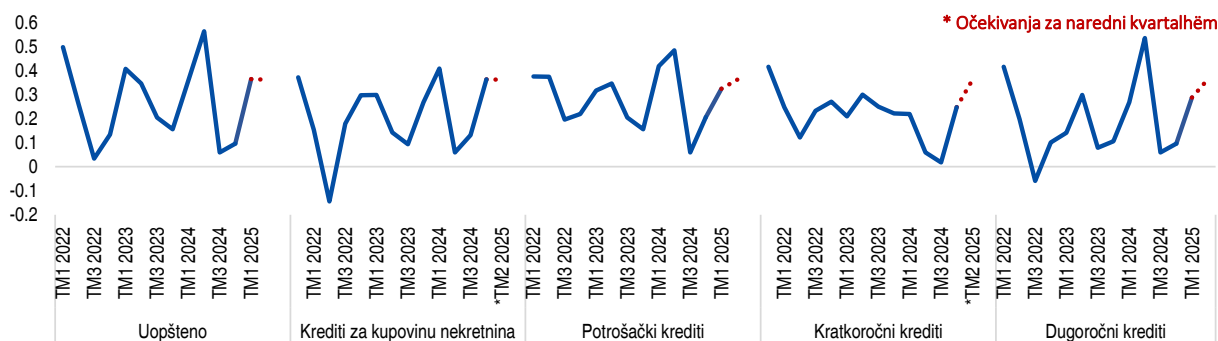
Tokom drugog kvartala 2025. godine očekuje se smanjenje prosečne veličine kredita, dospeća i zahteva za kolateralom, kako za stambene tako i za potrošačke kredite.

Nivo odobrenja zahteva za kredite od strane domaćinstava zabeležio je visok porast u prvom kvartalu 2025. godine. Potrošački krediti i oni s dugoročnim dospećem karakterizovani su većim nivoom odobrenja, u poređenju s kreditima za kupovinu kuće i onima s kratkoročnim dospećem.

2.3 Potražnja za kreditom

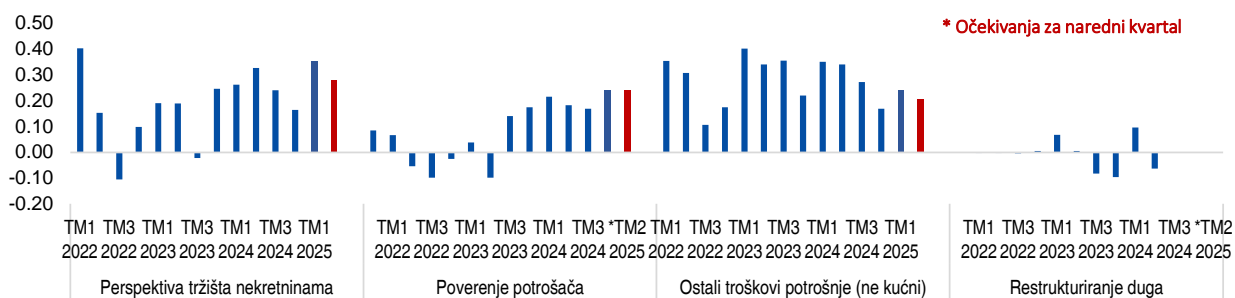
Na osnovu rezultata ankete za prvi kvartal 2025. godine, potražnja za kreditima od strane domaćinstava bila je visoka, kako za potrošačke tako i za stambene kredite (Grafikon 9). Stambeni krediti i oni s dugoročnim dospećem karakterizovani su većom potražnjom, za razliku od prethodnog kvartala, kada je potražnja bila izraženija za potrošačkim kreditima i onima s kratkoročnim dospećem.

Grafikon 9. Zahtev za kredite od domaćinstva

Izvor: CBK.

Prema bankovnim izveštajima u anketi, na povećanje potražnje za kreditima od strane domaćinstava pozitivno su uticali izgledi tržišta nekretnina, povećanje ostalih izdataka za potrošnju i povećanje poverenja potrošača (Grafikon 10).

Grafikon 10. Faktori koji su uticali na potražnjom za kreditima od domaćinstva

Izvor: CBK.

Banke očekuju ubrzanje rasta potražnje za kreditima u drugom kvartalu 2025. godine, kako za potrošačke kredite, tako i za kredite za kupovinu nekretnina.

U prvom kvartalu 2025. godine, dve sistemski važne banke istakle su porast kvaliteta zahteva primljenih od domaćinstava, dok su druge banke navele da nije bilo promena u kvalitetu primljenih zahteva.

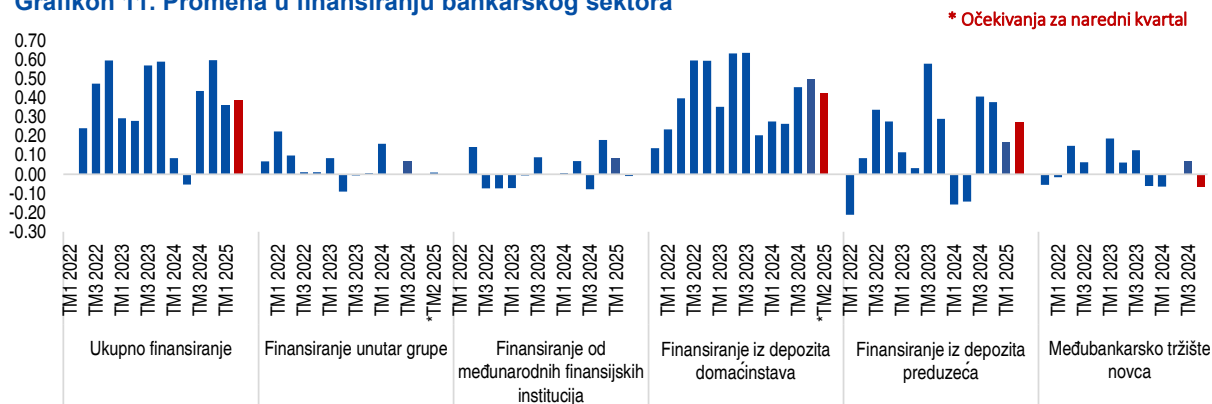
2.4 Kvalitet kredita

Što se tiče kvaliteta portfelja kredita domaćinstava, tri sistemski važne banke prijavile su smanjenje nivoa nenaplativih kredita, dok je jedna nesistemski važna banka prijavila povećanje nivoa nenaplativih kredita. Ostale banke prijavile su uglavnom nepromenjen nivo.

Očekuje se da će se kvalitet portfelja kredita domaćinstava dodatno poboljšati tokom drugog kvartala 2025. godine..

3.0 Finansiranje

U prvom kvartalu 2025. godine, rezultati ankete ukazuju na određeni porast pristupa finansiranju uopšteno, za razliku od prethodnog kvartala gde je zabeležen značajan porast. Finansiranje iz depozita domaćinstava i dalje je visoko, dok su depoziti nefinansijskih korporacija porasli, ali po nižoj stopi nego u prethodnom kvartalu. Po ročnosti, dugoročno finansiranje zabeležilo je veći porast u poređenju s porastom kratkoročnog finansiranja (Grafikon 11).

Grafikon 11. Promena u finansiranju bankarskog sektora

Izvor: CBK.

U narednom kvartalu očekuje se ubrzanje povećanja pristupa finansiranju, kako iz depozita domaćinstava i nefinansijskih korporacija, tako i iz drugih izvora finansiranja..

3.1 Rezime fokusiranih pitanja.

Anketni upitnik za K1 2025 dopunjen je sa dva dodatna pitanja, koja imaju za cilj da identifikuju uticaj ponude kredita na ubrzano povećanje kreditiranja u protekloj godini (2024) i procenu kreditnog rizika od strane banaka kao rezultat zamrzavanja/prestanka finansiranja od strane američkih vladinih organizacija.

Prema bankovnim izjavama, u 2024. godini nije bilo većih strukturnih promena u ponudi kredita i povećanje kreditiranja je uglavnom uzrokovano povećanom potrebom preduzeća i domaćinstava za finansiranjem. Međutim, na ubrzano povećanje kreditiranja u određenoj meri utiče niz faktora koji su poboljšali uslove kreditne ponude. Kampanje za kreditne proizvode i podršku Kosovskog kreditnog garantnog fonda (KKGf) olakšale su klijentima pristup finansiranju. Takođe, pojačana je konkurencija između banaka, što je donelo povoljnije uslove za klijente. Štaviše, stabilnost finansijskog sistema u zemlji odigrala je pozitivnu ulogu, stvarajući pogodno okruženje za dalje širenje kreditiranja. U međuvremenu, što se tiče pitanja o efektu zamrzavanja/prestanka finansiranja od strane američkih vladinih organizacija na kreditni rizik, većina banaka je izvestila da nisu bili direktno pogođeni ovim događajima. Neke banke nemaju izloženost klijentima u ovoj kategoriji, dok su one banke koje su imale izloženost naglasile da nisu primetile nikakvo pogoršanje plaćanja klijenata i da je većina ove izloženosti pokrivena kolateralom. Međutim, banke koje imaju izloženosti će nastaviti da prate situaciju kako bi procenile moguće buduće uticaje.

Što se tiče raščlanjenih odgovora banaka prema preduzećima po privrednim sektorima, za kreditne standarde i primenjene uslove, oni su ostali uglavnom nepromenjeni, sa blagim trendom zaoštavanja u građevinskom sektoru, ali na nižem nivou nego u prethodnom kvartalu. Potražnja za kreditima porasla je iz svih sektora, sa posebnim naglaskom na sektor stambenih nekretnina. *U narednom kvartalu očekuje se ublažavanje kreditnih standarda za sektor usluga, navodi se u saopštenju sistemski važne banke, dok se za ostale sektore ne očekuju nikakve promene. Očekuje se da će se potražnja za kreditima povećati, posebno za sektore proizvodnje, usluga, trgovine i nekretnina.*

4.0 Pregled rezultata inflacijskih očekivanja

Prema istraživanju sprovedenom u aprilu 2025. godine, banke očekuju blagi porast inflacije u drugom kvartalu 2025. godine, u odnosu na prethodni kvartal. Za celu 2025. godinu očekuju da će stopa inflacije dostići 2,7 odsto, što pokazuje značajan porast u odnosu na stopu inflacije od 1,6 odsto u 2024. godini.

Tabela 2. Inflacijska očekivanja banaka, godišnja promena u procentima

Banke	TM1 2025	TM2 2025	2025
1	2.9%	3.4%	4.0%
2	2.0%	2.3%	2.3%
3	2.7%	2.7%	3.1%
4	2.9%	2.0%	2.0%
5	0.7%	1.3%	2.0%
6	2.3%	2.8%	3.3%
7	1.7%	2.2%	2.7%
8	1.8%	1.9%	2.3%
9	2.0%	2.5%	3.0%
10	1.7%	1.9%	2.0%
Prosek	2.1%	2.3%	2.7%

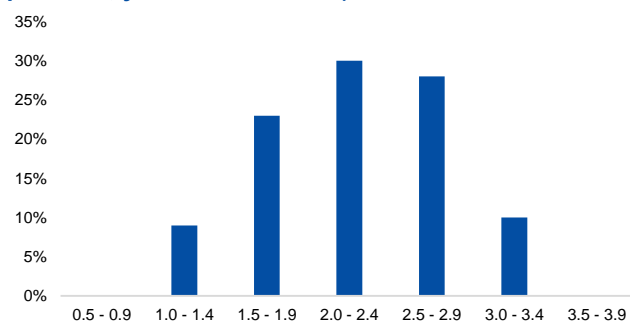
Izvor: Komercijalne banke i CBK proračuni.

Slika 12 prikazuje distribuciju verovatnoće koju prijavljuju banke, što ukazuje na relativno visoku sigurnost u pogledu očekivanog nivoa inflacije. Raspodela verovatnoće je usredsređena na očekivanu inflaciju, što ukazuje na širok konsenzus među bankama o budućem nivou inflacije.

Banke naglašavaju da su inflacijska očekivanja osetljiva na kretanja na međunarodnim tržištima, zbog velike zavisnosti domaće ekonomije od uvoza, posebno cena energije. Smanjenje kamatnih stopa od strane Evropske centralne banke i trgovinske politike Sjedinjenih Država mogu uticati na povećanje inflacije. Cene hrane, energije i drugih uvezenih materijala izazvale su značajan porast potrošačkih cena. Pored toga, povećanje troškova energije, međunarodna neizvesnost i potrošnja dijaspore mogu vršiti dodatni pritisak na inflaciju. Štaviše, povećanje tarifa za energiju može izazvati dalje povećanje cena u narednim mesecima, dodatno pogoršavajući inflatorne pritiske i utičući na potrošnju potrošača.

Zaključno, podaci Agencije za statistiku Kosova za prvi kvartal 2025. godine pokazuju značajan porast inflacije, sa prosečnom stopom od 2,0 odsto, u odnosu na 0,7 odsto u prethodnom kvartalu. Za 2025. godine banke očekuju stopu inflacije od 2,7 odsto. Ova očekivanja za povećanje inflacije u skladu su sa uzlaznim trendom inflacije, koji je samo u martu 2025. godine zabeležio porast od 2,8 odsto.

Grafikon 12. Verovatnoća inflacije za TM2 2025. godine (x-osa: inflaciona očekivanja, godišnja procentualna promena; y-osa: verovatnoća)

Izvor: Komercijalne banke i proračuni CBK-a.

Uokvireni deo teksta 1. Metodologija

Upitnik ankete o kreditiranju banaka na Kosovu

ABKK upitnik se zasniva na standardizovanim obrascima upitnika koje koriste centralne banke zemalja evrozone i šire. Međutim, upitnik CBK za ABKK je modifikovan i prilagođen kako bi najbolje i najsveobuhvatnije predstavio kreditna kretanja u bankarskom sektoru na Kosovu.

Upitnik ABKK sastoji se od 19 pitanja, koja pokrivaju promene u ponudi i potražnji kredita, faktore koji doprinose ovim promenama i pristup finansiranju bankarskog sektora, na kvartalnom nivou. Pitanja o bankarskom kreditiranju fokusiraju se na dve glavne kategorije: (i) krediti preduzećima i (ii) krediti domaćinstvima. Osim toga, krediti preduzećima su podkategorisani u kredite malim i srednjim preduzećima i kredite velikim preduzećima, dok su krediti domaćinstvima podkategorisani u kredite za kupovinu kuća i potrošačke kredite. Za sve navedene kategorije, promene u ponudi kredita određuju se kreditnim standardima koji se primenjuju prilikom odobravanja kredita, uslovima koji se primenjuju na nove kredite, stopom odobravanja kredita, kao i faktorima koji utiču na njihove promene. Dok su promene u potražnji za kreditima određene potražnjom za kreditima (broj kreditnih zahteva), kvalitetom primljenih zahteva za kredite, kao i faktorima koji utiču na potražnju za kreditima. Anketna pitanja su uglavnom formulisana za promene tokom prethodna tri meseca i očekivanja za naredna tri meseca. Pitanja takođe pokrivaju kredite u smislu njihovog dospeća i valute u kojoj se izdaju.

Pored standardnih pitanja, upitnik ABKK može sadržavati i dodatna pitanja o specifičnim pitanjima od interesa za objašnjenje razvoja događaja u bankarskom sektoru. Dok standardna pitanja pokrivaju period od tri meseca, dodatna pitanja mogu se odnositi na promene tokom dužeg vremenskog perioda. Deset od dvanaest banaka koje posluju na Kosovu učestvuje u istraživanju. Shodno tome, banke učesnice predstavljaju ukupno bankarsko tržište i obezbeđuju adekvatnu statističku zastupljenost, s obzirom da predstavljaju oko 98 odsto ukupne aktive bankarskog sektora i 99,1 odsto ukupnih kredita u bankarskom sektoru.

Od učesnika ankete se traži da kvalitativno ukažu na snagu bilo kakvog pooštavanja ili ublažavanja ili snagu bilo kakvog smanjenja ili povećanja, izveštavajući o promenama na skali od pet tačaka: (i) značajno pooštreno/smanjeno, (ii) pooštreno/smanjeno u određenoj meri, (iii) nepromenjeno, (iv) olakšano/ povećano u određenoj meri, ili (v) značajno ublaženo/povećano.

Generisanje rezultata ankete o kreditiranju banaka

Kvantifikacija odgovora dobijenih od pojedinačnih banaka i njihova agregacija za predstavljanje promena na nivou sektora postiže se generisanjem indeksa. Ovaj indeks se generiše za svaku kategoriju i podkategoriju svakog pitanja, čime se obezbeđuje kvantifikaciona jedinica za odgovore primljene na nivou sektora. U početku, odgovorima se dodeljuje vrednost na osnovu jačine promena, posebno odgovorima u kojima su banke proglasile značajno pooštrenje/smanjenje dodeljuje se vrednost od -1, vrednost dvostruko veća od one koja je dodeljena odgovorima kada banke proglase pooštrenje/smanjenje u određenoj meri (vrednost od -0,5). Slično tome, odgovori kada postoji značajno ublažavanje/povećanje imaju vrednost 1, dok oni sa ublažavanjem/povećanjem u određenoj meri dobijaju vrednost od 0,5. Rezultati su takođe ponderisani na osnovu pondera koji svaka od banaka ima u ukupnom kreditiranju bankarskog sektora. Konačno, ponder svake banke prema njenom učešću na kreditnom tržištu se množi sa vrednošću određenom na osnovu intenziteta datog odgovora, dobijajući indeks u pitanju. Dalje, agregacija indeksa na nivou sektora vrši se kroz zbir indeksa dobijenih za svaku banku. Vrednosti indeksa su između -1 i 1, gde pozitivne vrednosti indeksa predstavljaju ublažavanje, povećanje ili pozitivan doprinos, a nasuprot tome negativne vrednosti predstavljaju pooštavanje, smanjenje ili negativan doprinos.

Inflacijska očekivanja

Inflacijska očekivanja igraju najmanje dve važne uloge. Prvo, oni pružaju kvantitativnu zbirnu statistiku za buduću stopu inflacije, a drugo, mogu se koristiti za procenu kredibiliteta cilja inflacije koji su postavile centralne banke. Važnost inflacijskih očekivanja veća je za zemlje koje su usvojile strategiju ciljanja inflacije. Za ove zemlje, inflacijska očekivanja takođe služe kao pokazatelj poverenja javnosti u centralnu banku. Ako javnost veruje da će centralna banka preduzeti neophodne mere za postizanje cilja inflacije, onda će očekivanja ekonomskih agenata za stopu inflacije biti bliža postavljenom cilju.

Inflacijska očekivanja su važna i za banke koje nemaju monetarnu politiku, jer služe kao važan ulaz za određivanje cena i plata, kao i za proces ekonomskog modeliranja i predviđanja. Štaviše, inflacijska očekivanja utiču na agregatnu potražnju, što onda utiče na tok inflacije.

Za razliku od trenutne inflacije, koja se meri direktno, inflacijska očekivanja se procenjuju indirektnim metodama. Jedna od najčešće korišćenih metoda je istraživanje ekonomskih subjekata: potrošača, preduzeća, komercijalnih banaka itd. CBK je prvi put počeo da procenjuje inflacijska očekivanja u trećem kvartalu 2019. godine, u početku sa komercijalnim bankama.

Procene dobijene od komercijalnih banaka su kvantitativne i praćene su distribucijama verovatnoće. Inflacijska očekivanja se procenjuju za različite vremenske horizonte: prvo za tekući kvartal, zatim za naredni kvartal i za godinu uopšte. Prikupljanje informacija putem anketa prati proces sistematizacije, obrade i agregacije podataka kako bi se pronašao prosek inflacijskih očekivanja od komercijalnih banaka.

Ulica Garibaldi, Br.33, Priština, Republika Kosovo
Tel: +383 38 222 055; Fax: +383 38 243 763
web: www.bqk-kos.org